

Lygių galimybių užtikrinimas rengiant mokymo priemones

Vilma Gabrieliūtė

Lygių galimybių integravimo grupės vadovė

LYGIŲ GALIMYBIŲ
KONTROLIERIAUS
TARNYBA

VADOVĖLIŲ IR KITŲ
MOKYMO (-SI) PRIEMONIŲ
VERTINIMO LYČIŲ ASPEKTU
APŽVALGA

LYGIŲ GALIMYBIŲ
KONTROLIERIAUS
TARNYBA

TURINYS

ĮVADAS	4
DORINIS UGDYMAS (ETIKA IR TIKYBA)	7
LIETUVIŲ KALBA IR LITERATŪRA	23
ISTORIJA	37
MATEMATIKA	55
BIOLOGIJA	59
GAMTOS MOKSLAI	67
GEOGRAFIJA	81
MUZIKA	89
APIBENDRINIMAS	100
REKOMENDACIJOS POLITIKOS FORMUOTOJAMS (-OMS)	102
REKOMENDACIJOS MOKYMO (-SI) PRIEMONIŲ RENGĖJAMS (-OMS)	104
SUMMARY	106

Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašas

3.4

Mokymo priemonė turi atitikti šiuos bendruosius reikalavimus:

vadovėlio ir mokymo priemonės turinyje **nėra diskriminavimo ir diskriminavimo propagavimo** lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu.

⟨..⟩ mokymo priemonės turi užtikrinti **pagarbos asmenų įvairovei principą**.

DISKRIMINACIJA

PRIEKABIAVIMAS

SEKSUALINIS
PRIEKABIAVIMAS

Diskriminacija įvyksta tada, kai asmens individualūs įgūdžiai, gebėjimai ir aplinkybės nėra vertinami individualiai, o vietoj to **vadovaujamasi neigiamu požiūriu ir stereotipinėmis prielaidomis**, kurios yra pagrįstos asmens tapatybės bruožais, tokiais kaip rasė, tautybė, religija ar tikėjimas, lytis, seksualinė orientacija, negalia, amžius ar kita.

pirmosios pamokos

59⁹⁹ Lėlė kūdikis

149⁰⁰ Lėlės vežimėlis „Royal“ (paverčiamas sėdimuoju)

89⁹⁹ Lėlės lovytė „Royal“ su pagalve ir antklode

ROYAL Dimian

49⁹⁹ Sėdimasis lėlės vežimėlis „Royal“ su krepšiu

49⁹⁹ Kelioninė lėlės lova „Royal“ su krepšiu

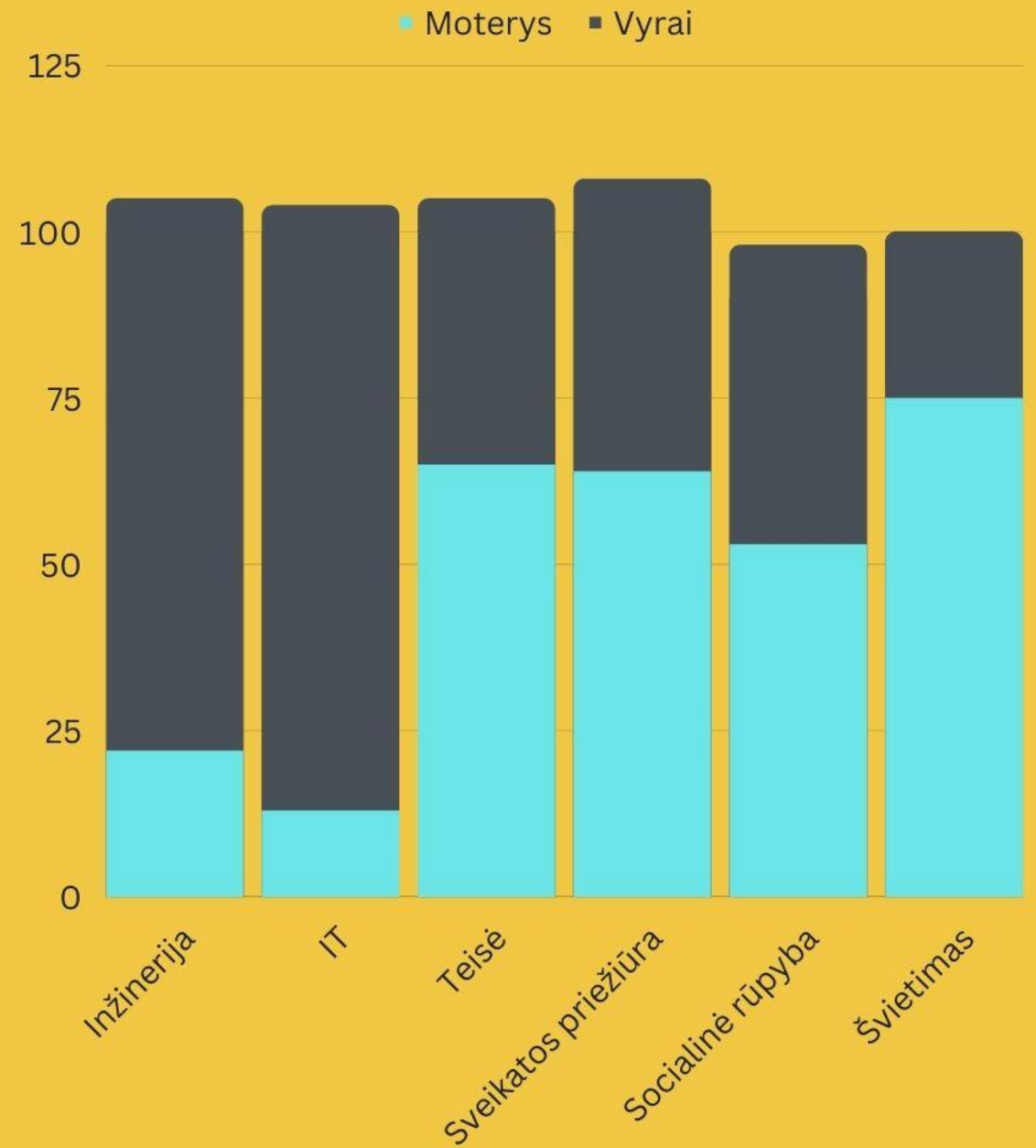
129⁰⁰ 79⁹⁹ Lėlės dvynukės
Tarpusavyje angliškai kalbančios lėlės dvynukės pasako iki 50 žodžių ir gali bendrauti 2,7 m atstumu.

69⁹⁹ Plastinis konstruktorius 546 detalės

69⁹⁹ Kranas „JCB“, valdomas nuotoliniu būdu
Kranas gali pakelti iki 80 gramų. Krano aukštis 120 cm.

SVARBU GEBĖTI ATPAŽINTI STEREOTIPUS, KAD JŲ NEJTVIRTINTUME

PROFESINĖ SEGREGACIJA

KUR MOTERYS MOKSLININKĖS?

REALLY SMART OR TRYING HARD?

Kuo mažiau mergaitės tiki, kad merginos apskritai gali būti protingos, tuo mažiau tikėtina, kad jos parodys susidomėjimą daryti tai, kas yra skirta „protingiems“ žmonėms.

L.Bian, S.J Leslie and A.Cimpian. “Gender stereotypes about intellectual ability emerge early and influence children’s interests”. 2017

KUR MOTERYS MOKSLININKĖS?

Mokinėms geriau sekasi tikslieji mokslai,
kai vadovėliuose rašoma apie
mokslininkes moteris.

The Effects of Gender Stereotypic and Counter-Stereotypic Textbook Images on
Science Performance. The Journal of Social Psychology, 2010

Maryam Mirzakhani, Irano matematikė.
Pirmoji moteris, laimėjusi Fildso medalį.

Tu Youyou,
kinų medicinos chemikė,
farmacininkė ir mokslininkė

Segenet Kelemu,
Etiopijos mokslininkė

Credit: Daria Koshkina

HEGEMONINIS VYRIŠKUMAS

kultūriškai dominuojantis
vyriškumo konstruktas

Vyrai
neverkia,
susitvarkyk su
problemom
pats

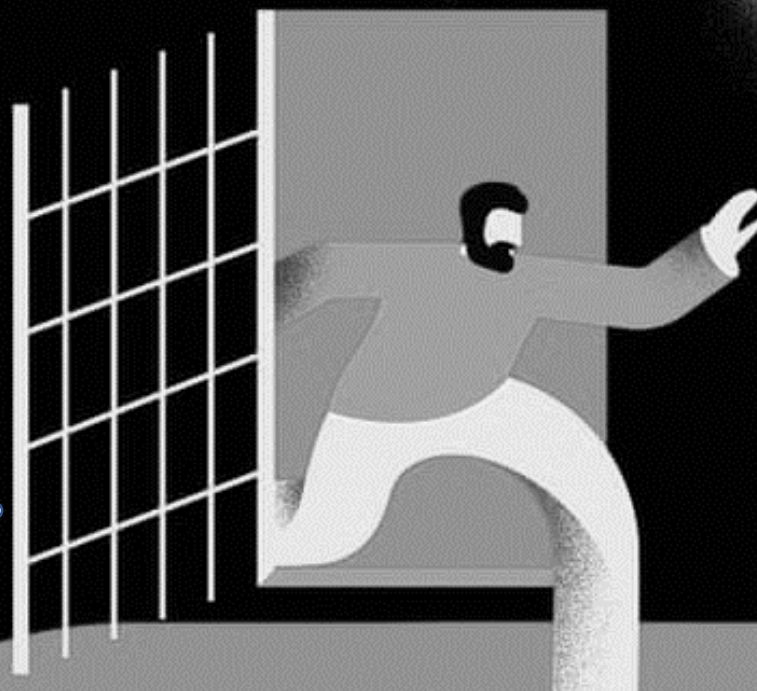
Berniukai
nežaidžia su
lėlėm

Privalai būt
stiprus ir
drąsus

Vyrai nekalba
apie
jausmus,
nekomunika-
bilūs

Normalu,
kad mušasi,
jie juk
berniukai

Vyrai
geresni
vadovai

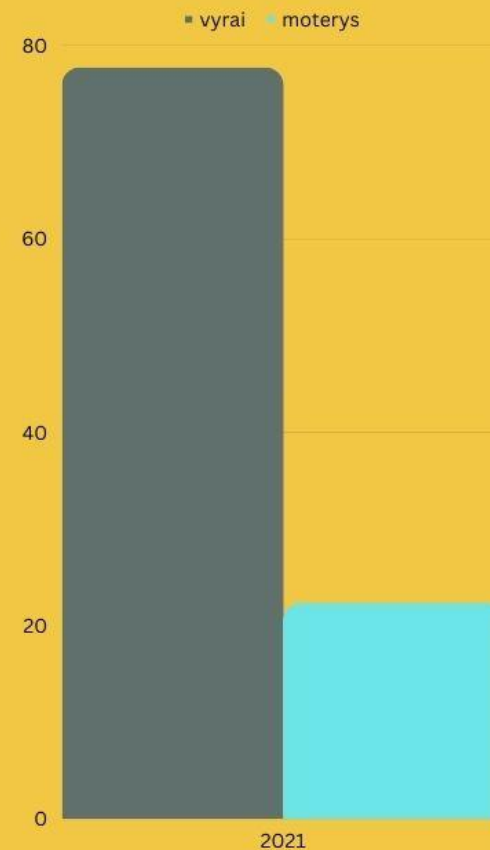

SAVIŽUDYBIŲ STATISTIKA

Vyrai
neverkia

Berniukai
nežaidžia su
lėlėm

Jie juk
berniukai

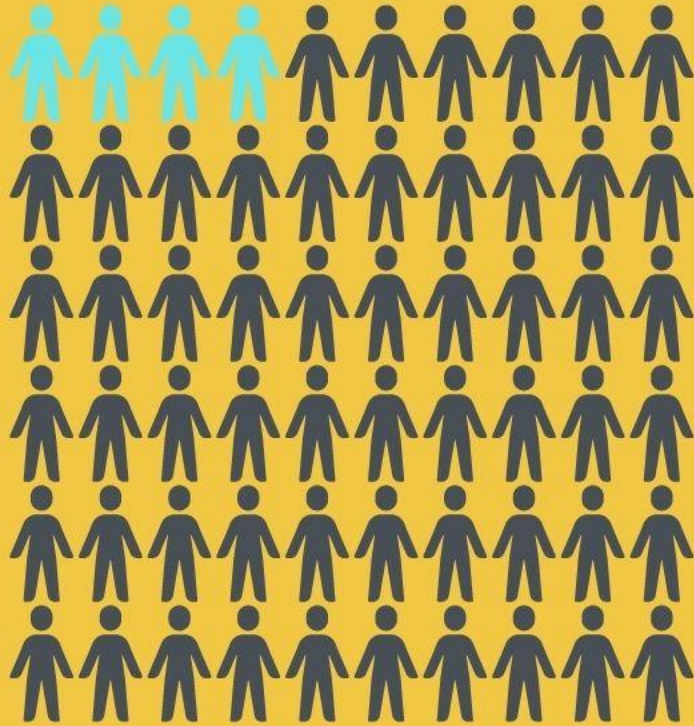
EQ
kompetencija

Nesmurtinė
komunikacija

Sveikata

Geresnis
darbo ir
asmeninio
gyvenimo
balansas

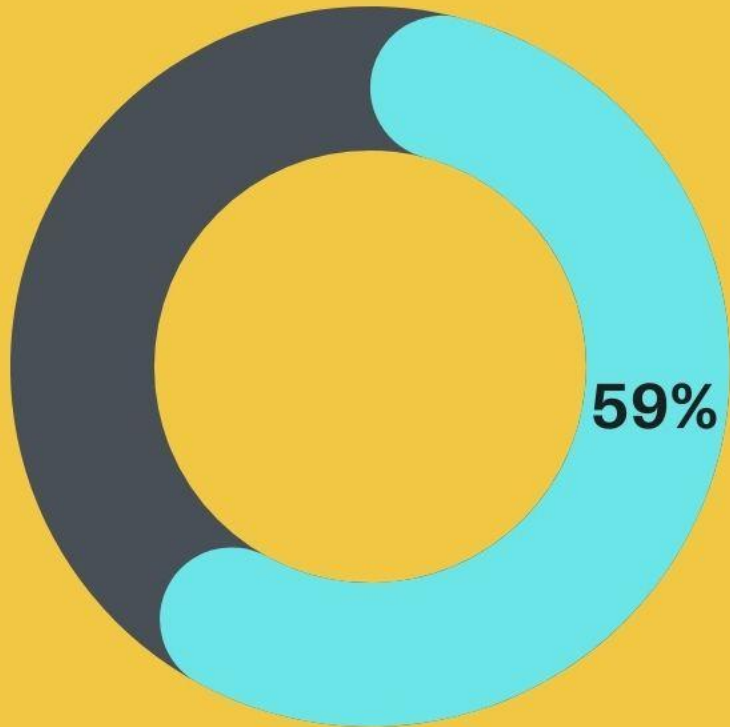
MERÉS

VADOVAI

ĮGYJUSIOS AUKŠTAJŲ IŠSILAVINIMĄ

DARBO UŽMOKESČIO ATOTRŪKIS

KAIP JAUČIASI LGBTI+ ASMENYS

73 %

Nesijaučia saugiai eiti susikibus rankomis

Nėra atviri apie savo lytinę orientaciją

12 %

Patyrė fizinį smurtą,
dėl savo tapatybės/ių

88 %

Girdėjo ar matė netinkamą
elgesį, nukreiptą į LGBT asmenis
mokyklos aplinkoje

Su kuo nenorėtumėte gyventi kaiminystėje?

**SOCIALINĖ
DISTANCIJA**

REPREZENTACIJA

ENCANTO

REPREZENTACIJA

AR ATSPINDŽIU TAPATYBIŲ ĮVAIROVĖ?

KAS PATIRIA SĖKMĘ?

KAS SIEKIA AMBICIJŲ?

KAS KOKIUS DARBUS DIRBA?

KAS VADOVAUJA?

KAS GEBA KOMUNIKUOTI APIE JAUSMUS?

KAS ŽAIDŽIA FUTBOLĄ?

KAS OPERUOJA PINIGAIS?

REPREZENTACIJA

KOKIAS SPALVAS NAUDOJU?

KOKIE PERSONAŽŲ VARDAI?

KOKIUS BŪDVARDŽIUS NAUDOJU
SKIRTINGIEMS PERSONAŽAMS?

KOKIAS ŠEIMOS FORMAS VAIZDUOJU?

KOKIAS ŠEIMOS NARIŲ ATSAKOMYBES?

KAS YRA ILIUSTRACIJŲ, KŪRINIŲ AUTORIAI?

LYČIAI JAUTRI KALBA

–kalba, kurioje nėra įtvirtinami lūkesčiai, stereotipai, susiję su lyčių vaidmenimis, kalba, kuri kuria įtraukų kontekstą.

KOKIOS PROFESIJOS ATSTOVŲ GALŪNĖS?

SANTECHNIKĖ, SLAUGAS,
AUKLĖTOJAS, INŽINIERĖ

Absolūtus vyriškos galūnės naudojimas formuoja pasaulėvoką, kurioje moterų patirtys yra suvokiamos kaip mažiau svarbios, matomos ar reikšmingos

Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašas

6.7

Vadovėlis, skirtas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, turi atitikti Aprašo 5 punkte nustatytus ir šiuos specialiuosius reikalavimus:

sudaro sąlygas vadovėliu naudotis **visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų turimos negalios ar individualių gebėjimų.**

Lygių galimybių užtikrinimas rengiant mokymo priemones

Vilma Gabrieliūtė
vilmagabrieliute@lygybe.lt

Lygių galimybių integravimo grupės vadovė

LYGIŲ GALIMYBIŲ
KONTROLIERIAUS
TARNYBA